

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የ ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት

የሰ/መ/ቁ 252875

ጥር 27 2017/ም

ዳኞች፡-ገበየሁ ፈለቀ
ደረጀ አያና
ደጀኔ አያንሳ
ኑረዲን ከድር
ብርሃኑ መንግሥቱ

አመልካቾች፡- 1ኛ. አቶ ሽፈራው ሰለሞን

2ኛ. አቶ ሽመክት ሰለሞን

3ኛ. አቶ መካሻ ሰለሞን

4ኛ. አቶ ታረቀኝ ሰለሞን

5ኛ. ወ/ሮ አለሜ ሰለሞን

VC አይሰራም

ተጠሪ፡- ወ/ሮ እየሩሳሌም ሐይላይ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የስጦታ ውል ይፍረስልን ክርክርን የሚመለከት ሲሆን ክሱ በቀረበበት በሐረሪ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካቾች ከሳሽ፡ተጠሪ ደግሞ ተከሳሽ ነበሩ፡፡ አመልካቾች ያቀረቡት ክስም በአጭሩ፡- የአመልካቾች አያት የሆኑት ሟች ወ/ሮ ሐረን ተሰማ በሐረር ከተማ ሸንኮር ወረዳ ቀበሌ 10 የቤት ቁጥር 589 የሆነው ቤት ውስጥ ሲኖሩ ቆይተው በ2010 ዓ.ም ከዚህ አለም በሞት መለየታቸውን ገልጸው የውርስ ሀብት በሆነው መኖሪያ ቤት ላይ በ2003 ዓ.ም ያደረጉት ስጦታ ውል እንዲፈርስ በሚል ዳኝነት ጠይቀዋል፡፡

ተጠሪ ለክሱ በሰጡት መልስ አመልካቾች ክስ ያቀረቡበት ቤት ቀደም ብሎ በሐረሪ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 48349 የውርስ ሀብት አይደለም ተብሎ ውሳኔ የተሰጠበት ስለሆነ በድጋሚ ክስ ሊቀርብበት አይችልም፤ለክሱ ምክንያት የሆነው ቤት የውርስ አካል አለመሆኑ ተረጋግጦ ክሱ ውድቅ በመሆኑ፤እንዲሁም ከተራ ቁጥር 2 እስከ 5 ያሉ አመልካቾች ወራሽ ስለመሆናቸው ሳያረጋግጡ

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለ ጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለ ፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የሌለው መሆኑን፤ ክስ የቀረበበትን ቤት በታህሳስ 11 ቀን 2003 ዓ.ም ሟች ለተጠሪ በስጦታ ካስተላለፉ ከ11 አመት በኋላ እንዲሁም አውራሽ የሐኑት ወ/ሮ ሐረን ተሰማ ከሞቱ አራት አመት በኋላ የቀረበው ክስ በይርጋ የታገደ ነው፤ ክሱ የቀረበለት የሐረሪ ክልል ህዝብ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ጉዳዩን የማየት ስልጣን የለውም የሚሉ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ያቀረቡ ሲሆን በፍሬ ነገር ረገድም ክርክራቸውን አቅርበዋል፡፡

አመልካቾች በተጠሪ በኩል ለተነሱት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎች ላይ በሰጡት መልስ በአከራካሪው ቤት ላይ ተደርጓ የተባለውን የስጦታ ውል አስመልክቶ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት ክስ ማቅረብ እንደሚቻል በመዝገብ ቁጥር 48349 ላይ ውሳኔ ስለተሰጠ ክሱ በዲጋሚ የቀረበ አለመሆኑን፤ ያለ አግባብ ወራሾችን በመንቀል የተደረገ የሥጦታ ስምምነትን በመቃወም የቀረበው ክስም የክስ ምክንያት ያለው መሆኑን፤ በመዝገብ ቁጥር 48349 ላይ ሲከራካሩ ቆይተው በ2013 ዓ.ም ውሳኔ መሰጠቱ ይርጋውን የሚያቋርጠው መሆኑንና አከራካሪው ቤት በከተማው ክልል ውስጥ ስለሚገኝ ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን አይቶ የመወሰን ሥልጣን ስላለው የቀረበው መቃወሚያ ተቀባይነት የለውም በማለት ተከራካሪዋል፡፡

የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤትም መቃወሚያውን መርምሮ ግንቦት 30 ቀን 2014 ዓ.ም በሰጠው ብይን ለክርክር መነሻ የሆነውን ቤት በተመለከተ 1ኛ አመልካች፤ ተጠሪ እና ወ/ሮ አለም ስጦቱ በተባሉ ግለሰብ መካከል በመዝገብ ቁጥር 48349 በተደረገው የውርስ ማጣራት ክርክር በሐረሪ ከተማ ቀበሌ 10 ውስጥ የሚገኘው የቤት ቁጥር 589 በስጦታ መተላለፉን የሚያመለክት ማስረጃ ስለቀረበ የውርስ ሀብት የሚያሰኝ ነገር አልተገኘም በሚል በ1ኛ አመልካች በኩል የተጠየቀው ዳኝነት የታለፈ ከመሆኑም በተጨማሪ ስጦታ ይፍረስልኝ የሚለው ጥያቄም በዚሁ መዝገብ ላይ ተጠቃሎ መቅረብ ስለነበረበት አመልካቾች አስቀድሞ የመጨረሻ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ ዳግመኛ ክስ ማቅረብ የማይችሉ መሆኑን፤ አስቀድሞ በ1ኛ አመልካች እና በተጠሪ መካከል ክርክር መደረጉ በፍትሐ ብሔር ሕጉ ቁጥር 1851(ለ) መሠረት ይርጋውን የሚያቋርጠው መሆኑን፤ መብትና ጥቅምን በተመለከተ ከ2ኛ እስከ 5ኛ ድረስ ያሉ አመልካቾች የውርስ ሀብቱ ላይ ከህግ የመነጨ መብትና ጥቅም ያላቸው ስለመሆኑ ሳያረጋገጡ ያቀረቡት ክስ መሆኑን ፍርድ ቤቱ የተገነዘበው ቢሆንም ይህ መቃወሚያ በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 244/2 መሰረት በመቃወሚያነት የሚቀርብ አይደለም በሚል አልፎ የመጨረሻ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ አመልካቾች ክስ ማቅረብ አይችሉም በማለት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 245/2 መሰረት መዝገቡን ዘግቷል፡፡ አመልካቾች በዚህ ብይን ቅር ተሰኝተው ያቀረቡት የይግባኝ አቤቱታ በይግባኝ ሰሚው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 337 መሰረት መሰረዙን ተከትሎ አመልካቾች ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ ጉዳዩን የተመለከተው የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሰሚው ችሎት የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የአመልካቾችን ክስ ውድቅ ያደረገው በፍትሐ

ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 5 መሰረት ቢሆንም አመልካቾች ለተጠሪ ተደርጎላታል የተባለው የስጦታ ውል እንዲፈርስ ያቀረቡት ክስ በይርጋ የሚታገድ ሆኖ ስላገኘን የሥር ፍርድ ቤት ጉዳዩን የዘጋበት አካሄድ የተለየ ቢሆንም በውጤት ደረጃ ልዩነት አያመጣም በሚል የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 348/1 መሠረት አጽንቷል፡፡

የሰበር ቅሬታ የቀረበው በየደረጃው ያሉ ጉዳዩን የተመለከቱት የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት በሰበር ለማሳረም ሆኖ የሰበር ቅሬታው በአጭሩ፡- 1ኛ አመልካች በመዝገብ ቁጥር 47485፤እንዲሁም ከ2ኛ-5ኛ ድረስ ያሉት አመልካቾች ደግሞ በመዝገብ ቁጥር 53951 የሟች አያታቸው ምትክ ወራሽነት በማረጋገጥ በመዝገብ ቁጥር 48349 የሟች አያታቸው ውርስ ተጣርቶ ድርሻቸውን ለመከፋፈል ባቀረቡት ክስ ተጠሪ ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤት በስጦታ ተላልፎልኝ ስመ ሀብቱም በስሜ የዞረ ነው የሚል ክርክር እና ማስረጃ ስላቀረቡ ፍርድ ቤቱ በቤት ቁጥር 589 ላይ የተነሳው ክርክር ከውርስ ማጣራቱ ጋር አልታየም በሚል ስላለፈው የስጦታ ውሉ መፍረስ አለበት የለበትም የሚል ጭብጥ ይዞ የሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ በሌለበት፤የስጦታ ይፍረስልን ዳኝነት ባልተጠየቀበት፤ውርስ ተጣርቶ የድርሻ ክፍፍል ይደረግ የሚለው የዳኝነት ጥያቄ ከስጦታ ይፍረስልን የዳኝነት ጥያቄ ጋር የሚያመሳስላቸው ነጥብ በሌለበት የስጦታ ይፍረስልን ክስ በድጋሚ የቀረበ ነው በሚል መዝገቡ መዝጋቱ እና በየደረጃው ያሉ ፍርድ ቤቶችም ይህን ሳያርሙ ማለፋቸው መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው፡፡ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት በአመልካቾች ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ የስጦታ ይፍረስልን ክስ የመጨረሻ ውሳኔ ያላረፈት ጉዳይ መሆኑንና የስጦታ ውሉ እንዲፈርስላቸው መብትና ጥቅም ያላቸው መሆኑን የሚመለከት ሆኖእያለ የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት የይርጋ ጉዳይ የቅሬታቸው አካል ባልሆነበት እና ዳኝነት ባልጠየቁበት ጉዳይ በደፈናው አመልካቾች አቅርበውት የነበረው ክስ በይርጋ የታገደ ነው በማለት አቤቱታቸውን ውደቅ ማድረጉ የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉን ቁጥር 182/1 ድንጋጌን የጣሰና የህግ ስህተት የተፈጸመበት መሆኑን፤ የስጦታ ውሉ አመልካቾችን ሙሉ በሙሉ ከውርስ የነቀለ በመሆኑ፤እንዲሁም ሟች የአመልካቾች አያት ዕድሜያቸው ከ85 ዓመት በላይ የሆናቸው በእርጅና ምክንያት የጃጁ፤ማንበብና መፃፍ በማይችሉበት ሁኔታ ውስጥ ሆነው ታህሳስ 11 ቀን 2003 ዓ.ም ያደረጉት ስጦታ ውል እንዲፈርስ የቀረበውን ጥያቄ የሥር ፍርድ ቤቶቹ ውደቅ ማድረጋቸው መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት መሆኑን ጠቅሰው በየደረጃው ያሉት ጉዳዩን የተመለከቱት ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ እንዲታረምላቸው ጠይቀዋል፡፡

በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 ቁጥር 6/1 መሠረት ለሰበር ሰሚው ችሎቱ የተመራው የሰበር አቤቱታ በሰበር ሰሚ ችሎቱ ተመርምሮ ተጠሪ ያቀረቡት የይርጋ መቃወሚያ 1ኛ አመልካች በተጠሪ ላይ ያቀረቡትን ክስ መሠረት አድርጎ የይርጋው አቆጣጠር

በፍትሐ ብሔር ሕጉ ቁጥር 1851(ለ) መሠረት የተቋረጠ መሆኑን በመጥቀስ የይርጋ መቃወሚያውን ውድቅ አድርጎ እያለ እና ይህ ውሳኔ በይግባኝ ሰሚው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፀንቶ እያለ እና አመልካቾች በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 5 እና 33 መሠረት መዝገቡ መዘጋቱን በመቃወም ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ መሠረት አድርጎ መዝገቡ በይርጋ መዘጋቱ ተገቢ አይደለም በሚል ያቀረቡት የሰበር ቅሬታ በሌለበት አመልካቾች ያቀረቡት ክስ በይርጋ ውድቅ የማድረጉ አግባብነት ሊመረመር ይገባል ተብሎ ተጠሪ መልስ እንዲሰጡ ታዞ በሰጡት መልስ፡- በስር ፍርድ ቤት የስጦታ ውል ይፍረስልኝ አቤቱታው በይርጋ የታገደ መሆኑን ተጠሪ አንስተው ተከራክረው የነበረ ቢሆንም ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ ሥልጣን የተመለከተው የሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት ተጠሪ ካቀረቧቸው መቃወሚያዎች ውስጥ ጉዳዩ አስቀድሞ በፍርድ ያለቀ ነው የሚለውን መርጦ መዝገቡን መዘጋቱን በመቃወም አመልካቾች ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ ጉዳዩን የተመለከተው የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት የስጦታ ይፍረስልኝ ጥያቄው የቀረበው ከ11 አመት በኋላ በመሆኑ የስር ከፍተኛ ፍርድ ቤት የይርጋ መቃወሚያ ቀርቦለት እያለ በፍትሐ ብሔር ሕጉ ቁጥር 1845 አንጻር ሳይመረምረው ማለፉ የህግ ስህተት መኖሩን ተረድቶ ማረሙ በህግ የሚደገፍ እንጂ የሚነቀፍ አለመሆኑን ጠቅሰው የአመልካቾች አቤቱታ ውድቅ እንዲሆን ጠይቀዋል፡፡

አመልካችም የሰበር አቤቱታቸውን በማጠናከር የመልስ መልስ አቅርበዋል፡፡

ከዚህ በላይ አጠር ባለ መልኩ የተመለከተው የግራ ቀኝ ክርክር እና በስር ፍርድ ቤቶች የተሰጡ ውሳኔዎች ይዘት ሲሆን እኛም ጉዳዩ ለሰበር ሰሚ ችሎት ያስቀርባል ሲባል ከተያዘው ጭብጥ አንፃር የስር ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ላይ የተፈጸመ መሰረታዊ የሕግ ስህተት መኖር አለመኖሩን አግባብነት ካለው ሕግ ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው መርምረናል፡፡

በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል በማቅረብ ፍትሕ ማግኘት መሰረታዊ መብት መሆኑን የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 37/1 ይደነግጋል። ፍርድ ቤቶች ይህን መብት የማክበርና የማስከበር ኃላፊነትና ግዴታ እንዳላባቸው ከሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 13/1 ድንጋጌ መረዳት ይቻላል። ፍትሕ የማግኘት መሠረታዊ መብት ዕውን ሊሆን የሚችለው ፍርድ ቤቶች የተከራካሪዎችን ክርክር የመስማት፣ማስረጃቸውን የመቀበል፣ማስረጃ የማስቀረብ፣ማስረጃ የመመርመር፣የመመዘን በአጠቃላይ ክርክሩ የሚመራበትን በሕግ በተዘረጋው ሥርዓት መሠረት ኃላፊነታቸውን በአግባቡ ሲወጡ ነው።

በልዩ ሕግ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር የፍትሐ ብሔር ክርክር የሚመራው እና እልባት ማግኘት ያለበት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ በተዘረጋውን ሥነ ሥርዓት ተከትሎ ነው። ፍርድ ቤቶች የቀረበላቸውን የጽሑፍም ሆነ የቃል ክርክር የሚመሩበት፣ማስረጃዎችን መዝነው እና መሠረታዊ ህጎችን ተርጉመው ለጉዳዮች እልባት መስጠት ይችላሉ ዘንድ ሥርዓት ያስፈልጋቸዋል። ክርክሮች የሚመሩባቸውን ሥርዓት እና ደንቦች በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ ተቀርጸው ስራ ላይ እንዲውሉ

የሚደረግበት ዋናው ምክንያትም ይኼው ነው። የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ የፍትሐ ብሔር ክርክሮችን አስመልክቶ የምንከተለው ስርዓት ሲሆን አጠቃላይ ዓላማውም የፍትሐ ብሔር ክርክሮች ፍትሐዊ፣ኢኮኖሚያዊ እና ቀልጣፋ በሆነ ሁኔታ በመምራት ፍትሐዊ ውሳኔ እንዲያገኙ ማስቻል ነው። ይህን ዓላማ ለማሳካት ይቻል ዘንድም የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ የተለያዩ ደንቦች እና መርሆዎችን ይደነግጋል። ክርክሮች በዘፈቀደ ሳይሆን ሥርዓት ባለው ሁኔታ እንዲመሩ በማድረግ የተከራካሪ ወገኖችን የመሰማት መብትን፣ ብሎም ክርክሮች ባነሰ ወጪ እና ጊዜ መቋጫ እንዲያገኙ በማድረግ በፍርድ ቤት እና በተከራካሪ ወገኖች ላይ ያላግባብ የሚደርሰውን የገንዘብ እና የጊዜ ብክነት በማስቀረት የክርክሩ ሂደትም ሆነ ውጤቱ ፍትሐዊ እንዲሆን በማድረግ ረገድ የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ህግ የሚኖረው ሚና ከፍተኛ በመሆኑ በህጉ ላይ የተመለከቱትን ደንቦች እና መርሆዎች በአግባቡ ሥራ ላይ እንዲውሉ የማድረጉ አስፈላጊነት የሚያጠያይቅ አይደለም። በዚህ ረገድ በፍትሐብሔር ሥነ ሥርዓት ህጎችን ዕውቅና ከተሰጣቸው ደንቦች ውስጥ ፍርድ ቤቶች ውሳኔ ልያሳልፉ የሚችሉት ከተጠየቀው ዳኝነት አንጻር ብቻ መሆኑን የሚያመለክተው በፍትሐ ብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 182፣224/1 እና 226/1 የተመለከተው ድንጋጌ አንዱ ነው። የሰበር ሰሚ ችሎቱም በሰበር መዝገብ ቁጥር 37761፣37762 (ቅጽ 8 እንደታተመው)፣እንዲሁም በሌሎች በርካታ መዛግብት ላይ አስገዳጅ ውሳኔን ሰጥቷል።

ፍርድ ቤት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 244 መሠረት በሚቀርቡ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎች ላይ የሌላውን ተከራካሪ ወገን አስተያየት ተቀብሎ እና ተገቢ ሆኖ ሲገኝም ክርክሩን በማስረጃ አንጥሮ ውሳኔ እንደሚሰጥ ከቁጥር 245(1) ድንጋጌ መረዳት ይቻላል። ተከራካሪ ወገኖች የሚያቀርቡት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎች ላይ ብይን ሳይሰጥ በማለፍ የሚሰጥ ውሳኔ ተገቢነት የሌለው መሆኑን የሰበር ሰሚ ችሎቱ በሰበር መዝገብ ቁጥር 59294 አስገዳጅ ውሳኔ ሰጥቷል።

ይርጋ የመብት ጥያቄ በህጉ በተቀመጠው ጊዜ ውስጥ ባለመቅረቡ በጊዜ ማለፍ ቀሪ የሚሆንበት፣ ተጠያቂነትን በማስቀረት ያልነበረ መብትን የሚያጎናጽፍ ነው። ይርጋ ዳተኛ መብት ጠያቂዎችን መብት የሚያሳጣ በአንፃሩ ባለዕዳው ሁልጊዜ ያለበትን ዕዳ እያሰበ በስጋት እንዳይኖር ነፃ የሚያወጣ ነው። ሕጉ ይህን መብት አንስቶ የመከራከር ዕድል ለባለዕዳው የሰጠ ሆኖ መከራካሪያውን ማንሳት የሚችለው በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ መልክ ነው። የይርጋ መቃወሚያ ተጠቃሚ የሆነ ሰው በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕጉ ቁጥር 244 (ሠ) መሠረት በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያነት ለማንሳት መብት ያለው ቢሆንም ይህን መብቱን መተው እንደሚችል የፍትሐብሔር ህግ ቁጥር 1856 ያስገነዝበናል። በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ክርክር የይርጋ መከራከሪያ መብቱን ያልተጠቀመ ተከላሽ መብቱን እንደተወው ስለሚገመት ዳኞች ክርክሩን ማንሳት ስለማይችሉ ፍሬ ነገሩን መርምረው ውሳኔ ይሰጣሉ። የፍትሐብሔር ሕጉ ቁጥር 1851 ይርጋ የሚቋረጥባቸውን ምክንያቶች ይዘረዝራል። ይርጋ ከተቋረጠ እንደ አዲስ የሚቆጠር መሆኑን ከቁጥር 1852 ድንጋጌ መረዳት ይቻላል።

በተያዘው ጉዳይ አመልካቾች ያቀረቡት ክስ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ በድጋሚ የቀረበ ነው፤ ከተራ ቁጥር 2 እስከ 5 ያሉ አመልካቾች ወራሽነታቸውን ሳያረጋግጡ ያቀረቡት ክስ የክስ ምክንያት የለውም፤ ለክርክሩ ምክንያት የሐኔው ቤት ታህሳስ 11 ቀን 2003 ዓ.ም ሟች በስጦታ ካስተላለፉ ከ11 ዓመታት በኋላ ፤እንዲሁም የአመልካቾች አውራሽ የሐኔት ወ/ሮ ሐረን ተሰማ ከሞቱ አራት አመት በኋላ የቀረበ ክስ በይርጋ የታገደ መሆኑን፤ክሱ የቀረበለት የሐረሪ ክልል ህዝብ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ጉዳዩን የማየት የሥራ-ነገር ስልጣን የለውም በማለት ተጠሪ የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያዎችን አንስተው የተከራካሩ ሲሆን ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ ሥልጣን የተመለከተው የሐረሪ ክልል ህዝብ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አስቀድሞ በ1ኛ አመልካች እና በተጠሪ መካከል ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን በሐረር ከተማ ሸንኮር ወረዳ ቀበሌ 10 ውስጥ የሚገኝ የቤት ቁጥር 589 ቤት ላይ አስቀድሞ ክርክር መደረጉ በፍትሐ ብሔር ሕጉ ቁጥር 1851(ለ) መሠረት ይርጋውን ያቋርጣል በሚል ውድቅ አድርጎ ክሱ የመጨረሻ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ ዳግም የቀረበ ነው የሚል ብይን ሰጥቷል፡፡ ይህንን ብይን በመቃወም ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካቾች የይግባኝ አቤቱታ ያቀረቡ ቢሆንም አቤቱታቸው ተቀባይነት ስላላገኘ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት የሰበር አቤቱታ አቅርበዋል፡፡ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎትም ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን የተመለከተው የሐረሪ ክልል ህዝብ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የይርጋ መቃወሚያውን ውድቅ ማድረጉ አግባብ አይደለም በሚል ለይግባኝ ሰሚው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የይግባኝ አቤቱታ ቀርቦ ሊታረም ባለመቻሉ የመጨረሻ ውሳኔ ያገኘ በሰበር ሰሚ ችሎቱ ሊታረም ይገባል የሚል አቤቱታ ባልቀረበበት አመልካቾች ያቀረቡት ክስ የመጨረሻ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ ዳግመኛ የቀረበ ነው ተብሎ ውድቅ መሆኑን አግባብ አይደለም በማለት ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ በተጠሪ በኩል የቀረበ መስቀለኛ የሰበር አቤቱታ ሳይኖር አመልካቾች የቀደመው ክርክር የውርስ ማጣራት እንጅ የስጦታ ውል ይፈረስልን የሚል ባለመሆኑ የክርክሮቹ ጭብጥ የተለያየ በመሆኑ ጉዳዩ የመጨረሻ ውሳኔ አግኝቷል መባሉ አግባብ አይደለም በማለት ካቀረቡት ክርክር አንፃር ጉዳዩን ተመልክቶ እልባት መስጠት ሲገባው ያልተጠየቀ ዳኝነትን መሠረት አድርጎ እና ከውጤት አንፃር የሥር ፍርድ ውሳኔ በበላይ ፍርድ ቤት የሚፀናው ለሥር ፍርድ ቤት ውሳኔ መሠረት ከሐኔት ከአንድ በላይ ምክንያቶች ውስጥ በይግባኝ ወይም በሰበር ጉዳዩን በሚመለከተው ፍርድ ቤት ከፊሉ ምክንያት መለወጥ አጠቃላይ ውጤቱን የማይለውጠው ሲሆን እንጅ በሥር ፍርድ ቤት ተቀባይነት ያጣ የይግባኝ ወይም የሰበር አቤቱታው ያልቀረበበት ምክንያት ተወስዶ የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ሊፀና የሚችልበት የሕግ አግባብ በሌለበት ከውጤት አንፃር ጉዳዩን ተመልክቶ የሥር ፍርድ ቤት ውሳኔን ማጽናቱ የሚነቀፍ በመሆኑ ቀጣዩ ተወስኗል፡፡

ውሳኔ

1. የሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሰሚው ችሎት በሰበር መዝገብ ቁጥር 00513 ሰኔ 6 ቀን 2015 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ እና ትዕዛዝ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 ቁጥር 9(1/ለ) መሠረት ተሸሯል፡፡
2. የሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት በተጠሪ በኩል ከተነሱት በዛ ያሉ መቃወሚያዎች መካከል የመጨረሻ ውሳኔ ባገኘ ጉዳይ ላይ ዳግም ክስ መቅረቡ ተገቢ አይደለም በሚል ውድቅ ማድረጉን በመቃወም አመልካቾች ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ መነሻነት ጉዳዩን የተመለከተው የሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት በተጠሪ በኩል የቀረበ መስቀለኛ የሰበር አቤቱታ ሳይኖር ክሱ በይርጋ ቀሪ ነው ማለቱ ሥነ-ሥርዓታዊ አይደለም ብለናል፡፡
3. የሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት በውሳኔ የዘጋውን መዝገብ ቁጥር 00513 በማንቀሳቀስ አመልካቾች ካቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አንፃር ጉዳዩን ተመልክቶ ተገቢ የሆነውን ህጋዊ ውሳኔ እንዲሰጥ መዝገቡ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 ቁጥር 9/2 መሠረት መልሰንለታል፡፡
4. ታህሳስ 2 ቀን 2017 ዓ.ም በመዝገቡ ላይ የተሰጠው የዕግድ ትዕዛዝ ተነስቷል፡፡
5. የውሳኔው ትክክለኛ ግልባጭ ለሐረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚው ችሎት ይድረስ፡፡
6. በዚህ ችሎት የተደረገው ክርክር ላስከተለው ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የራሳቸውን ይቻሉ ብለናል፡፡

መዝገቡ ውሳኔ አግኝቶ ስለተዘጋ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

ፋ/ዘ

